

Pirkimų politika

Palmių (branduolių) aliejus

„Lidl Lietuva“ • Versija 23.02.2024

GERESNI
KARTU

Turinys

Mūsų atsakomybė dėl palmių (branduolių) aliejaus	2
---	----------

Pagrindinė informacija apie palmių (branduolių) aliejaus žaliavą	4
---	----------

Mūsų įsipareigojimas	9
-----------------------------	----------

Pirmenybės teikimas palmių (branduolių) aliejui kaip svarbiai kritinei žaliavai ir poveikio supratimas	11
--	----

Skaidrumas per tiekėjų žemėlapių sudarymą	13
---	----

Tvaresnis palmių (branduolių) aliejus – RSPO standartas	14
---	----

Alternatyvų asortimente skatinimas	18
------------------------------------	----

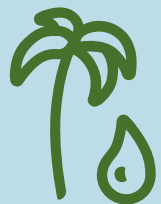
Smulkiųjų alyvpalmių ūkininkų rėmimas per FONAP	19
---	----

Terminų žodynas	20
------------------------	-----------

Šaltiniai ir nuorodos	23
------------------------------	-----------

Iliustracijų šaltiniai	26
------------------------	----

Mūsu atsakomybē dēl **palmiņu (branduoliņu) aliejaus**

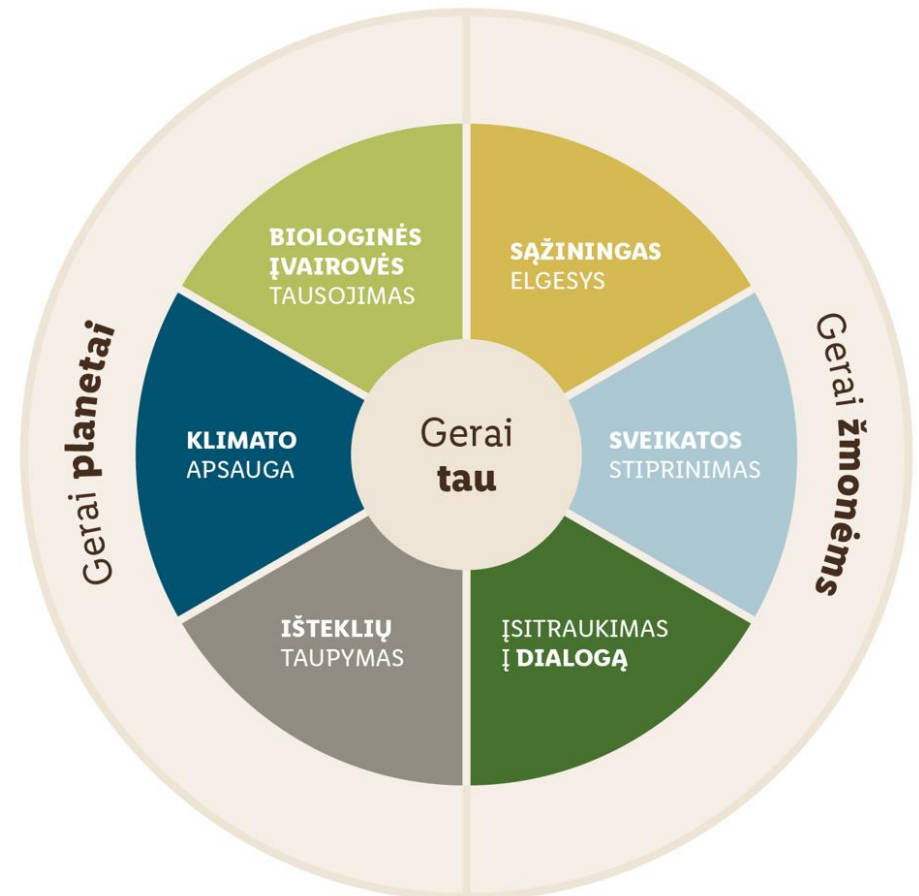
Mūsų atsakomybė dėl palmių (branduolių) aliejaus

Tvari prekyba – tai vienas iš pagrindinių „Lidl“ strateginių tikslų šviesesnei atečiai. Atsakomybę prisiimame visur, kur mūsų – „Lidl“ – veikla daro poveikį žmonėms ir aplinkai. Atsakinga veikla – tai mūsų kelias, kuriuo eidami stengiamės kasdien įgyvendinti pažadus dėl kokybės ir tokiu būdu užtikrinti mūsų įmonės ateitį.

Atsižvelgdami į tai sukūrėme savo ĮSA strategiją, kuri aiškiai nurodo, kaip vykdyti savo įsipareigojimą elgtis atsakingai. Mūsų bendras ir visapusiškas tvarumo supratimas apima šešias pagrindines strategines sritis: „biologinės įvairovės tausojimas“, „klimato apsauga“, „išteklių taupymas“, „sąžiningas elgesys“, „sveikatos stiprinimas“ ir „įsitraukimas į dialogą“. Taip apibrėžiame, kaip suprantame ir įgyvendiname savo atsakomybę aplinkai, žmonėms ir mūsų klientams

Mūsų atsakomybė dėl palmių (branduolių) aliejaus

Palmių (branduolių) aliejus dėl savo teigiamų savybių yra dažnai naudojama sudedamoji dalis. Jis įvairiais kiekiais naudojamas mūsų privataus prekės ženklo gaminiuose, įskaitant kepinius ir konditerijos gaminius, kosmetiką ir valymo priemones. Tačiau palmių (branduolių) aliejus taip pat kelia daug pavojų auginimo ir perdirbimo metu. Kadangi dažnai neįmanoma ar netikslinga visiškai pakeisti palmių (branduolių) aliejaus mūsų „Lidl“ privataus prekės ženklo gaminiuose, esame tvirtai įsipareigoję su šia žaliava elgtis atsakingai. Vykdydama kryptingus veiksmus palmių (branduolių) aliejaus vertės kūrimo grandinėje, „Lidl“ gali teigiamai prisidėti prie keturių strateginių temų: „išteklių tausojimo“, „klimato apsaugos“, „biologinės įvairovės tausojimo“ ir „sąžiningo elgesio“.

Pagrindinė informacija apie palmių (branduolių) aliejaus žaliavą

Pagrindinė informacija apie palmių (branduolių) aliejaus žaliavą

Šiuo metu alyvpalmės yra dažniausiai auginami aliejiniai augalai visame pasaulyje, nes duoda didelį derlių ir gali būti įvairiai naudojamos. Palmių aliejus gaunamas iš alyvpalmių vaisių minkštimo, o palmių (branduolių) aliejus – iš vaisių branduolių.¹ Tarptautinio darnaus vystymosi instituto (IISD) atlikto tyrimo duomenimis, 72 proc. pasaulyje pagaminamo palmių (branduolių) aliejaus naudojama maisto produktų gamyboje, 18 proc. – kosmetikos gaminiuose, skalbimo priemonėse ir žvakėse arba kaip tepalas pramonėje. Likusieji 10 proc. naudojami bioenergijos gamybai.²

Palmių (branduolių) aliejų galima naudoti įvairiai

Dėl savo natūralių savybių palmių (branduolių) aliejus yra itin universali ir efektyvi žaliava, kurią galima naudoti maisto ir ne maisto produktų gamyboje. Iš vienos alyvpalmės kasmet gaunama apie 40 kg aliejaus – tai didžiausias derlius, kurį galima išgauti lyginant su kitais aliejiniais augalais.³

**iš vienos
alyvpalmės per
metus išgaunama**

40 kg

Plotas reikalingas vienai tonai aliejaus pagaminti

¹ Toliau sąvoka palmių (branduolių) aliejus vartojamas abiem produktams apibūdinti.

² IISD: Pasaulinės rinkos ataskaita. Palmių aliejus, 2019.

³ WWF: Aliejaus pėdsakais, 2016.

Vidutiniame prekybos centre apie 50 proc. produktų savo sudėtyje turi palmių (branduolių) aliejaus. Toliau pateiktame paveikslėlyje pavaizduoti įvairūs palmių (branduolių) aliejaus produktų privalumai:

Palmių aliejus:

- › Palmių aliejus gaunamas iš geltonos arba oranžinės spalvos alyvpalmių **vaisių minkštimo**.
- › Neapdorotas palmių aliejus **išgaunamas spaudžiant vaisių** o vėliau perdirbamas **rafinavimo įmonėse** ir naudojamas **toliau**.
- › Alyvpalmių aliejus naudojamas margarinui, pusgaminiams, kepiniams ir konditerijos gaminiams gaminti. Alyvpalmių aliejus taip pat naudojamas žvakėms, kosmetikai ir valymo priemonėms gaminti.

Palmių sėklų aliejus:

- › Iš **riebios alyvpalmių vaisių sėklos** išgaunamas baltas ir geltonas palmių sėklų aliejus.
- › Iš išspausių alyvpalmių vaisių gaunamos sėklos, kurios vėliau **džiovinamos**. Aliejus iš sėklų išgaunamas aliejaus spaudykloje, **malant ir spaudžiant sėklas karštyje**.
- › Palmių sėklų aliejus daugiausia naudojamas chemijos, kosmetikos ir valymo priemonėse.

Palmių (sėklų) aliejaus frakcijos:

- › Tiek palmių aliejų, tiek palmių sėklų aliejų galima atskirti į kietus ir skystus komponentus, taip vadinamąsias **palmių (sėklų) aliejaus frakcijas**.
- › Palmių (sėklų) aliejaus frakcijos įeina visų pirma į maistinių ir kepimo aliejų, margarino ir saldumynų sudėtį.

Palmių (sėklų) aliejaus dariniai:

- › Toliau perdirbant **palmių (sėklų) aliejaus frakcijas** galiausiai gaunami **palmių (sėklų) aliejaus dariniai** kaip oleocheminiai produktai.
- › Palmių (sėklų) aliejaus dariniai daugiausia naudojami kosmetikoje ir plovikliuose.

Spartus pasaulinės palmių (branduolių) aliejaus gamybos augimas

Dėl palmių (branduolių) aliejaus panaudojimo būdų įvairovės išaugo ir šios žaliavos paklausa. Metinis palmių (branduolių) aliejaus gamybos kiekis pasaulyje 2002–2021 m. išaugo daugiau nei tris kartus ir šiuo metu siekia apie 76 mln. tonų.⁴ Vos 20 proc. šio kiekio gaunama iš tvarios gamybos.⁵ Daugiau kaip 80 proc. visame pasaulyje pagaminamo palmių (branduolių) aliejaus gaunama iš Indonezijos ir Malaizijos. Kitos svarbios auginančios šalys – Tailandas, Kolumbija ir Nigerija. 2001–2015 m. visame pasaulyje buvo sunaikinta 10,5 mln. hektarų miškų, kad atsirastų vietos alyvpalmėms auginti.⁶ Dėl to šiuo metu 1,5 proc. ariamos žemės pasaulyje skirta aliejinėms palmėms auginti. Tai prilygsta maždaug 23 milijonams futbolo aikščių.

Aplinkai keliami pavojai gaminant palmių (branduolių) aliejų

Alyvpalmių auginimas dideliuose plotuose prisideda prie biologinės įvairovės nykimo ir klimato kaitos. Tai lemia ne tik auginimui naudojami žemės ūkio paskirties sklypų dydžiai, bet ir auginimo būdai, nes palmių (branduolių) aliejaus plantacijos dažnai atsiranda kertant ir deginant pirminius miškus ir kitas vertingas ekosistemas. Indonezijoje plantacijos sodinamos ir durpių dirvožemyje – itin vertingoje CO₂ saugykloje. Šių būdų pasekmės – įvairių augalų ir gyvūnų rūšių, įskaitant daugelį į

⁴ USDA: Palm Oil Explorer, 2021.

⁵ Forumas „Tvarus palmių aliejus“: What is palm oil, OL

⁶ Pasaulio ekonomikos forumas: Miškai, maisto sistemos ir pragyvenimo šaltiniai, 2021.

Raudonąją knygą įtrauktų rūšių, buveinių nykimas.⁷ Deginant pirminių miškų plotus išsiskiria CO₂ ir suodžiai – tai kelia pavojų gyventojams ir oro kokybei.⁸ Miškų nykimas skatina ir klimato kaitą (žr. > [Pirkimų politika tiekimo grandinėms be miškų naikinimo ir konversijos](#)). Žemės plotuose, skirtuose palmių (branduolių) aliejui gaminti, dažnai auginamos monokultūros (tik alyvpalmės). Tokią žemę daug labiau pažeidžia kenkėjai, todėl naudojami pesticidai ir trąšos. Šios medžiagos kenkia dirvožemiui ir užteršia požeminį vandenį – taip pat ir kaimyninėse ekosistemose.⁹

Socialiniai iššūkiai, susiję su palmių (branduolių) aliejaus gamyba

Jei žemę ketinama paversti palmių (branduolių) aliejaus plantacijomis, dėl to gali kilti konfliktų dėl žemės plotų arba žemių vagysčių iš smulkiųjų alyvpalmių ūkininkų ir vietinių gyventojų grupių. Kadangi pastarieji dažnai negali tinkamai teisiškai apsisaugoti, tai gali kelti pavojų vietinėms bendruomenėms ir įstumti jas į skurdą, nes jų pragyvenimo šaltinis dažnai priklauso nuo žemės ir jie, ekonominiu požiūriu, nepajėgūs konkuruoti su didelėmis plantacijomis. Tai rodo ir faktas, kad tik penki procentai smulkiųjų ūkininkų dirbamos žemės yra sertifikuota, nes jie dažnai neturi priemonių ir išteklių, reikalingų atitinkamam sertifikatui gauti.¹⁰

⁷ IUCN: Alyvpalmių aliejus ir biologinė įvairovė, 2018.

⁸ „Greenpeace“: Alyvpalmių aliejus, OL

⁹ Sąžininga prekyba: Sąžininga prekyba alyvpalmių aliejumi, OL

Alyvpalmių plantacijų priežiūra taip pat kelia pavojų darbuotojų sveikatai. Dažnai neužtikrinama reikiama darbuotojų sauga ir sveikata, pvz., dirbant su pesticidais arba atliekant sunkius alyvpalmių vaisių skynimo darbus.

Sezoninius darbininkus ir darbuotojus migrantus darbei alyvpalmių plantacijose dažniausiai įdarbina organizuoti įdarbinimo tarpininkai.¹¹ Dažnai nesilaikoma darbo standartų, darbuotojai migrantai įdarbinami be galiojančių darbo sutarčių, nemokamas įstatymuose nustatytas minimalus darbo užmokestis arba naudojamos sunkia asmenine situacija. Didelį vaidmenį čia atlieka struktūrinės priežastys, pvz., skurdas ir draudimo ligos atveju nebuvimas, kurias dar labiau sustiprina palmių (branduolių) aliejaus gamyba. Sergantys ir negalintys dirbti tėvai dažnai siunčia savo vaikus į plantaciją – taip apsaugomos šeimos pajamos. Tada vaikai turi atlikti sudėtingą darbą vietoje tėvų. Tai viena iš priežasčių, kodėl vaikų darbas plantacijose yra dažnas reiškinys.

¹⁰ Sąžininga prekyba: Sąžininga prekyba alyvpalmių aliejumi, OL

¹¹ „Earthworm“: Insights into recruitment costs [...] in the palm oil industry in peninsular Malaysia, 2019 m.

Šis sunkus darbas kelia riziką vaikų sveikatai ir išsilavinimui.¹²

Daugiau informacijos apie žmogaus teises, susijusias su „Lidl“ asortimente esančiais produktais, rasite mūsų [> Pirkimų politikoje dėl žmogaus teisių tiekimo grandinėje.](#)

¹² Amnesty International: The great palm oil scandal, 2016.

Mūsu īsipareigojimas

Mūsų įsipareigojimas dėl tvaresnio palmių (branduolių) aliejaus

Mes, „Lidl“ įmonėje, pastangas atsakingiau ir tvariau auginti palmių (branduolių) aliejų dedame ne viename mūsų žaliavų strategijos lygmenyje. Išsamią informaciją apie „Lidl“ žaliavų strategiją rasite mūsų [> Politikoje dėl tvaresnių žaliavų](#).

Tai darydami siekiame dviejų tikslų: norime pagerinti darbuotojų darbo ir gyvenimo sąlygas auginančiose šalyse ir siekti mažesnės žalos aplinkai auginimo metu.

Siekdami savo tikslų, su išorės suinteresuotosiomis šalimis parengėme holistinę strategiją, pagrįstą šiomis keturiomis dalimis.

Nuo 2022 m. pabaigos ir vėliau įsigyjame savo kritinę žaliavą, palmių (branduolių) aliejų, tvariau.

Mes tiriamo rizikas savo tiekimo grandinėse, perkame tik sertifikuotą palmių (branduolių) aliejų ir ieškome alternatyvų bei pokyčių, siekdami pagerinti padėtį palmių (branduolių) aliejaus auginimo srityje.

1 Pasekmių supratimas

Mes identifikuojame rizikas savo tiekimo grandinėse ir kuriame skaidrumą.

2 Standartų nustatymas

Visas tiekiamas palmių (branduolių) aliejus yra sertifikuotas.

3 Alternatyvų skatinimas

Siūlome tvaresnes produktų alternatyvas savo asortimente ir taip mažiname kritinių žaliavų pirkimą.

4 Pokyčių skatinimas

Dalyvaujame įvairių suinteresuotų šalių iniciatyvose ir tarptautiniuose projektuose.

Pirmenybės teikimas palmių (branduolių) aliejui kaip svarbiai kritinei žaliavai ir poveikio supratimas

Siekdami dirbti struktūriškai ir kryptingai atlikome savo asortimento rizikos analizę ir kartu su suinteresuotomis šalimis bei išoriniais ekspertais nustatėme, kurias žaliavas turėtume vertinti kaip kritines.

Mūsų kritinės žaliavos

Pagal **pirmąją mūsų žaliavų strategijos dalį**, nustatome ekologinę ir socialinę riziką savo tiekimo grandinėse.

Palmių (branduolių) aliejaus keliamą riziką tiekimo grandinėse, ypač auginimo regionuose

„Lidl“ tiekimo grandinės apima tiekėjus, kurie gamina produkciją visame pasaulyje. Mūsų analizės rodo, kad palmių (branduolių) aliejus yra viena iš svarbiausių žaliavų, kurios socialinė ir aplinkai keliamą riziką kyla visoje tiekimo grandinėje, ypač auginančiose šalyse. Mūsų rizikos analizė parodo atspirties tašką priemonėms kurti ir suteikia gaires, nuo ko turime pradėti, kad mūsų produktai, kurių sudėtyje yra palmių (branduolių) aliejaus, galėtų būti tvaresni.

Daugiau informacijos apie mūsų išsamią rizikos analizę rasite mūsų [Žaliavų pirkimo politikoje](#).

Palmių (branduolių) aliejaus tiekimo grandinėje nustatėme šias rizikas atitinkamose šalyse:

Socialinė rizika

Vaikų darbas	Dramblio Kaulo Krantas, Nigerija
Priverstinis darbas	Indonezija, Malaizija, Tailandas
Darbuotojų teisės	Indonezija, Kolumbija, Malaizija
Diskriminacija	Gvatemala, Indonezija, Papua Naujoji Gvinėja

Pavojus aplinkai

Biologinė įvairovė	Ekvadoras, Indonezija, Papua Naujoji Gvinėja
Klimato pažeidžiamumas:	Indonezija, Malaizija, Tailandas
Žemėtvarka ir miškų nykimas	Indonezija, Malaizija, Tailandas
Su vandeniu susiję pavojai	Indonezija, Nigerija, Tailandas
Oro tarša	Indonezija, Malaizija

Skaidrumas per tiekėjų žemėlapių sudarymą

„Lidl“ intensyviai dirba, nuolat siekdami pagerinti palmių (branduolių) aliejaus tiekimo grandinių skaidrumą. Kasmet atliekame tiekėjų apklausą, vadinamąjį tiekėjų žemėlapių sudarymą, siekdami patikrinti, ar mūsų tiekėjai laikosi mūsų nustatytų reikalavimų dėl palmių (branduolių) aliejaus, ir dokumentuojame pažangą. Štai kodėl, kiek įmanoma, registruojame tikslius kiekius, sertifikavimo būseną ir kilmės šalis. Taip žinome, koks palmių (branduolių) aliejus yra iš padidintos rizikos regionų, ir galime tikslingai kreiptis į savo tiekėjus.

Šis monitoringas atliekamas kasmet padedant išorės paslaugų teikėjams ir leidžia „Lidl“ stebėti savo žaliavų tikslą – iki 2022 m. pabaigos turėti 100 proc. RSPO sertifikuotą palmių (branduolių) aliejų. Jei savo kasmetinės stebėsenos metu nustatytumėme trūkumų, Pirkimų tarnybos darbuotojai juos spręstų kartu su tiekėjais ir nustatytų išsamų priemonių planą tikslui pasiekti.

Tvaramų palmių aliejaus standartų nustatymo organizacijų, pvz., „Round Table on Sustainable Palm Oil“ (RSPO), veikla ir ja grindžiamos atsekamumo sistemos taip pat užtikrina patikimą tiekimo grandinės skaidrumą.

Nustatyti palmių (branduolių) aliejaus kiekiai iš mūsų tiekėjų žemėlapių, subendrinami pagal tipą ir RSPO tiekimo grandinės modelį bendroje „Lidl Lietuva“ ataskaitoje. Kaip ilgametė RSPO narė, kasmet teikiame šią bendrą ataskaitą (pavadinimu „Annual Communications of Progress“ (ACOP)) RSPO organizacijai, kad galėtume dokumentuoti savo pažangą.

Pagal **pirmąją žaliavų strategijos dalį** nustatome ekologinę ir socialinę riziką savo tiekimo grandinėse.

Tvaresnis palmių (branduolių) aliejus – RSPO standartas

Pagal **antrąją mūsų žaliavų strategijos dalį** mes sertifikuojuame kritinę palmių (branduolių) aliejaus žaliavą.

„Lidl“ kaip ilgametė „Roundtable on Sustainable Palm Oil“ (RSPO) narė, remia tvaresnius palmių (branduolių) aliejaus auginimo būdus ir yra įsipareigojusi sumažinti neigiamas šios žaliavos gamybos pasekmes aplinkai.

Minimalus standartas su RSPO sertifikatu

„Roundtable on Sustainable Palm Oil“ (RSPO) – šiuo metu yra pagrindinis palmių (branduolių) aliejaus sertifikavimas. Šia pasauline iniciatyva, inicijuota 2004 m., siekiama, kad tvaresnis palmių (branduolių) aliejus taptų pasauliniu pramonės standartu. Sertifikavimo kriterijai yra aplinkosauginio ir socialinio pobūdžio. Pavyzdžiui, palmių (branduolių) aliejui gaminti neturi būti kertami miškai, ūkininkai ir darbuotojai gamybos regionuose turi turėti daugiau teisių ir saugumo, o smulkūs ūkininkai taip pat turi turėti galimybę dalyvauti. Be to, palmių (branduolių) aliejaus gamybai neturi būti naudojamos saugotinos teritorijos, pvz., atogrąžų miškai. Todėl RSPO sertifikuoto palmių (branduolių) aliejaus anglies pėdsakas (3,41 kg CO₂/kg RBD palmių aliejaus) yra 35 proc. mažesnis nei įprastinio palmių (branduolių) aliejaus (5,34 kg CO₂/kg RBD palmių aliejaus).

Šiais RSPO reikalavimais siekiama sumažinti miškų kirtimo riziką gaminant palmių (branduolių) aliejų. RSPO taip pat siūlo grupinį sertifikavimą, suteikiantį mažoms įmonėms ir ūkininkams galimybę konkuruoti su didesniais gamintojais. RSPO taip pat sprendžia vaikų ir priverstinio darbo problemą: reikalaujama, kad plantacijos atitiktų

galiojančius įstatymus, jose negali būti naudojamas vaikų ir priverstinis darbas, įtraukiami smulkieji ūkininkai ir laikomasi kitų socialinių sąlygų. Norint gauti RSPO sertifikavimą, vietos bendruomenėms taip pat turi būti leidžiama savarankiškai

organizuotis, turi būti sudarytos teisėtos sutartys ir pateikti įrodymai, kad buvo gautas vietos gyventojų ir bendruomenių sutikimas naudoti žemę.

„Lidl“ siekis: RSPO standartas turi būti toliau tobulinamas

Šiuo metu RSPO yra viena iš nedaugelio iniciatyvų, kuri parengė didelio masto priemones, užtikrinančias tvaresnę palmių (branduolių) aliejaus gamybą. Nevyriausybinių organizacijų kritikuojama skaidrumo stoka, o kai kurios organizacijos mano, kad sertifikavimas yra nepakankamas. „Lidl“ laikosi nuomonės, kad RSPO kriterijai yra žingsnis teisinga kryptimi, tačiau aišku – tai tik minimalus standartas, kuris toliau turi būti tobulinamas bei plėtojamas. To ir siekiame kaip nuolatinė iniciatyvos narė. Taip pat aktyviai siekiame užmegzti dialogą ir ryšius su kitomis įmonėmis, nevyriausybėmis organizacijomis ir Europos iniciatyvomis, kad kartu skatintume tobulėjimą.

Visų pirma, esame įsipareigoję stiprinti esamus RSPO sertifikavimo skundų teikimo mechanizmus. Tai apima paties RSPO skundų teikimo

mechanizmo tobulinimą ir veiksmingų skundų teikimo mechanizmų kūrimą plantacijų lygmenyje.

„Lidl Lietuva“ labai džiaugiasi, kad, be „Round Table on Sustainable Palm Oil“ (RSPO), kitos standartus nustatančios organizacijos, pvz., „Rainforest Alliance“, „International Sustainability and Carbon Certification Plus“ (ISCC Plus) ir FONAP, (Tvaraus palmių aliejaus forumas) taip pat yra įsipareigojusios siekti tvaresnės palmių (branduolių) aliejaus gamybos ir šios žaliavos tiekimo iš sertifikuotų auginimo teritorijų.

Prekybos, RSPO sertifikuotu palmių (branduolių) aliejumi, modeliai

Pirkdami sertifikuotas žaliavas, pavyzdžiui, palmių (branduolių) aliejų, tiekimo grandinėje galima rinktis iš keturių prekybos modelių. Jiems taikomi skirtingi reikalavimai, susiję su žaliavos atsekamumu iki gamintojų ir fiziniu sertifikuotos žaliavos kiekiu galutiniame produkte.

Sertifikuota žaliava, kurios nėra galutiniame produkte arba jos yra tik proporcingai:

„**Book & Claim**“: nėra atsekamumo.

„**Mass Balance**“: nėra atsekamumo, bet proporcingai yra galutiniame produkte.

Sertifikuota žaliava yra galutiniame produkte:

„**Segregated**“ (atskirtas): atsekamumas iki sertifikuotų gamintojų. Sertifikuotas palmių aliejus iš skirtingų aliejaus spaudyklų gali būti sumaišytas kilmės vietoje.

„**Identity Preserved**“: atsekamumas iki atskirų sertifikuotų gamintojų. Aliejaus spaudykloje kilmės vietoje yra griežtai vienas nuo kito atskirtas.

Pirkdami galime prisidėti prie sąžiningos ir aplinkai draugiškesnės palmių (branduolių) aliejaus gamybos, pvz., įtraukdami į savo asortimentą produktus, pagamintus iš patvirtintų sertifikuotų tvarių šaltinių. Palmių (branduolių) aliejaus atveju tai gali būti RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil) sertifikatas. Todėl „Lidl Lietuva“ jau daugelį metų bendradarbiauja su savo privataus prekės ženklo produktų tiekėjais, siekiant užtikrinti didesnį palmių (branduolių) aliejaus tvarumą. Savo privataus prekės ženklo produktų atveju galime pasinaudoti glaudžiais ryšiais su tiekėjais ir tiesiogiai daryti įtaką bei aktyviai skatinti tobulėjimą.

Savo privataus prekės ženklo maisto produktų asortimente „Lidl Lietuva“ nuo 2022 finansinių metų pabaigos naudoja tik palmių (branduolių) aliejų, pagrįstą, kuris sertifikuotas pagal Segregacijos (SG) prekybos modelį ir minimalus reikalavimas pagal > Masių balanso (MB) prekybos modelį. Kosmetikos ir greito naudojimo ne maisto prekių („Near Food“) asortimente palmių (branduolių) aliejų, sertifikuotą pagal MB modelį, naudojame nuo 2020 finansinių metų pabaigos ir 2022 finansinių metų pabaigoje perėjome prie SG modelio.

Tai reiškia, kad nuo 2023 finansinių metų mūsų maisto, kosmetikos ir greito naudojimo ne maisto prekių asortimente esantis palmių (branduolių) aliejus, sertifikuotas pagal SG modelį. Tai netaikoma palmių (branduolių) aliejaus frakcijoms ir derivatyvams, kurie ir toliau gali būti sertifikuoti pagal MB modelį. Iki 2023 m. analogiškai keičiame ir ne maisto prekių asortimentą, kuriame taip pat naudosime tik sertifikuotą palmių (branduolių) aliejų. Taip dar labiau priartėsime prie savo tikslo – kad sertifikuotas palmių (branduolių) aliejus būtų naudojamas

galutiniame produkte ne tik proporcingai užtikrinant jo kiekį, kai naudojamas (MB) sertifikavimo modelis, bet ir galutinai, fiziškai naudojant (SG) sertifikavimo modelį.

Pagal **trečiąją mūsų žaliavų strategijos dalį** skatiname alternatyvas savo asortimente ir mažiname kritinių žaliavų pirkimą.

Mūsų tikslas: Nuo 2022 finansinių metų pabaigos naudojame tvaresnį palmių (branduolių) aliejų.

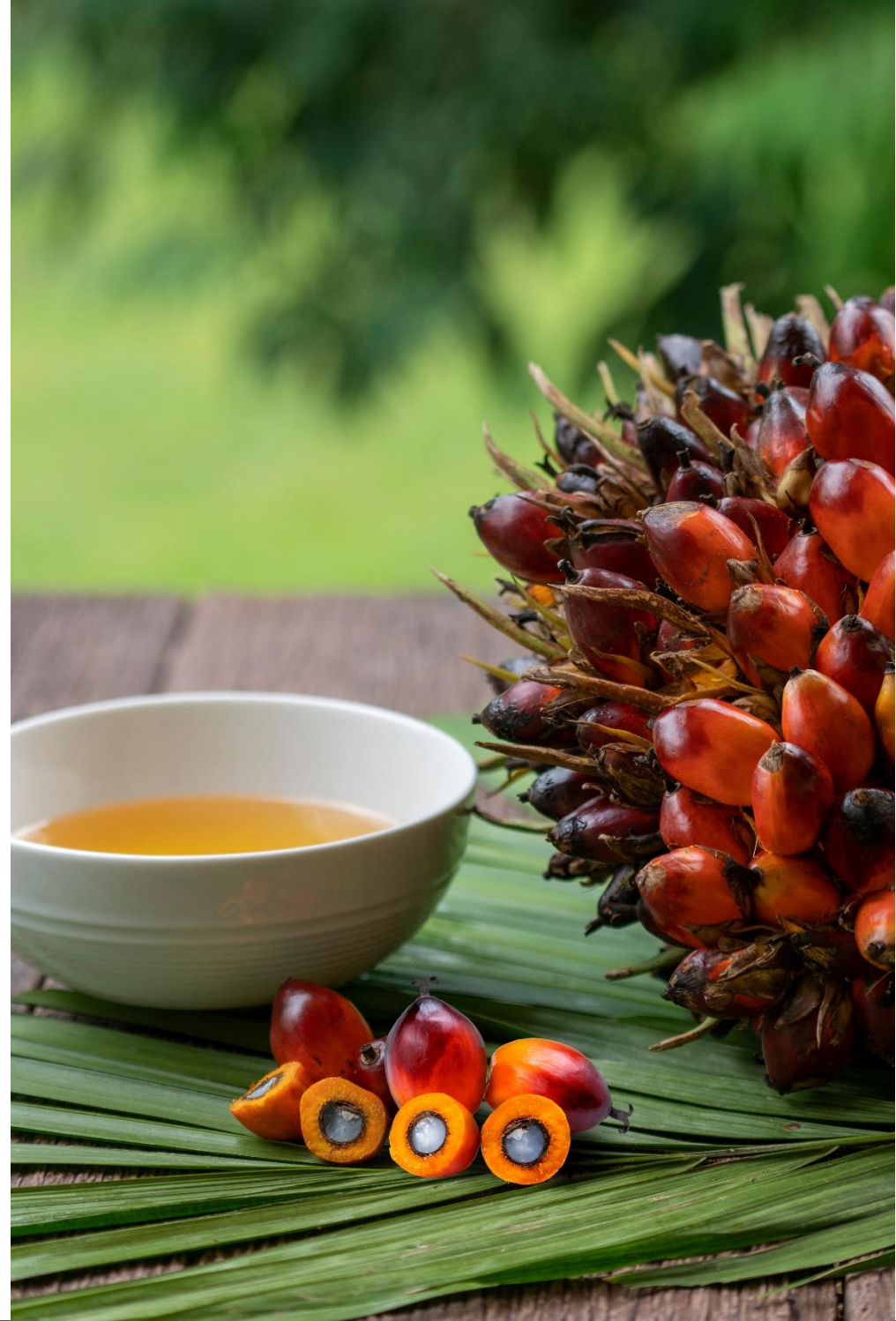
- Iki 2022 finansinių metų pabaigos palmių (branduolių) aliejus maisto, kosmetikos ir greito naudojimo ne maisto prekių produktuose sertifikuojamas pagal RSPO standarto lygį „Segregated“.
- Iki 2022 finansinių metų pabaigos palmių (branduolių) aliejaus frakcijos ir derivatyvai maisto, kosmetikos ir greito naudojimo ne maisto prekių produktuose sertifikuojamas bent pagal RSPO standarto lygį „Mass Balance“.
- Iki 2023 finansinių metų pabaigos palmių (branduolių) aliejus ne maisto prekėse sertifikuojamas bent pagal RSPO standarto lygį „segregated“.
- Iki 2023 finansinių metų pabaigos palmių (branduolių) aliejaus frakcijos ir dariniai ne maisto prekėse sertifikuojamas bent pagal RSPO standarto lygį „Mass Balance“.

Alternatyvų asortimente skatinimas

Atsakingas palmių (branduolių) aliejaus naudojimas privataus „Lidl“ prekės ženklo produktuose

Palmių (branduolių) aliejus naudojamas daugelyje aliejų, riebalų ir kepinių, tačiau taip pat kosmetikoje, plovikliuose ir valymo priemonėse. „Lidl“ asortimente apie 80 proc. palmių (branduolių) aliejaus naudojama valgomiesiems produktams, apie 20 proc. – nevalgomiesiems produktams.

Palmių (branduolių) aliejaus naudojimą svarbu vertinti iš įvairių perspektyvų: iš visų augalinių aliejų alyvpalmių derlius yra didžiausias jei vertinsime panaudojamą žemės plotą. Gaminant tvaresniu būdu galima sumažinti poveikį aplinkai, o tai suteikia galimybę ir toliau naudoti šį aliejų. Tačiau mitybos požiūriu gali būti tikslinga naudoti alternatyvius, sveikesnius augalinius aliejus, jei techninės savybės, reikalingos galutiniam produktui pagaminti, yra panašios arba tokios pat.

Smulkiųjų alyvpalmių ūkininkų rėmimas per FONAP

„Lidl“ yra Tvaraus palmių aliejaus forumo (FONAP) narė nuo 2021 m. FONAP – tai produktų grandinėje veikiančių įmonių, nevyriausybinų organizacijų ir asociacijų susijungimas, kurio tikslas, be kita ko – siekti didesnio skaidrumo, atsekamumo ir geresnių sertifikavimo sistemų bei panaikinti miškų naikinimą alyvpalmių aliejaus tiekimo grandinėse. FONAP nariai taip pat daug dėmesio skiria žmogaus teisių apsaugai ir daugeliui kitų socialinių klausimų. Todėl „Lidl“, būdama FONAP narė, bendradarbiauja su Indonezijos palmių aliejaus forumu (FORTASBI), įgyvendindama projektą, kuriuo siekiama remti smulkiuosius alyvpalmių ūkininkus Indonezijos – Sumatroje, Džambio provincijoje. Projektas apima ir sociali

Tikslinė parama auginimo vietoje su FONAP

Be kita ko, FONAP projektu remiama socialinė miškininkystė. Vienas iš būdų, kaip tai daroma, yra alternatyvių pajamų šaltinių smulkiesiems alyvpalmių ūkininkams kūrimas – papildomas vietinių augalų auginimas. Šiuos augalus augina vietinės moterų grupės, tokiu būdu įgyjančios galimybę pačios gauti pajamų.

Projektu taip pat skatinamas augalų auginimas aplinkai draugiškesniu būdu. Siekiant pagerinti vietinės Pengabuano upės vandens kokybę, palei upės krantus sodinamos žaliosios buferinės juostos. Įgyvendinama regeneracinės žemdirbystės koncepcija, kuria siekiama gerinti

dirvožemio būklę alyvpalmėms auginti: parodomuosiuose sklypuose dalyvaujantys smulkieji alyvpalmių ūkininkai mokosi gaminti organines trąšas ir humusą iš karvių mėšlo ir tuščių alyvpalmių vaisių kekių.

Projekto teritorija Sumatros saloje ribojasi su *Bukit Tiga Puluh* nacionaliniu parku, kuris yra vienas iš paskutiniųjų nykstančių rūšių – Sumatros orangutanų, Sumatros tigrų ir Sumatros dramblių – prieglobsčių. Kitas šioje teritorijoje vykdomų darbų tikslas – išlaikyti buferinę zoną aplink parką ir kuo labiau sumažinti trikdžius, pavyzdžiui, dėl netoliese esančių netvarių alyvpalmių plantacijų.

Būdama FONAP narė, mūsų įmonė prisiima atsakomybę už savo pasaulines tiekimo grandines ir kaip pradininkai bendradarbiaujame siekdami pagerinti socialines, ekonomines ir aplinkosaugos sąlygas auginančiose šalyse.

Bendradarbiaudami su FONAP ir įgyvendindami šį projektą galime apčiuopiamai pagerinti regiono smulkiųjų ūkininkų gyvenimą.

Vadovaudamiesi **ketvirtuojąją mūsų žaliavų strategijos dalimi**, dalyvaujame įvairių suinteresuotųjų šalių iniciatyvose ir tarptautiniuose projektuose.

Terminų žodynas

Terminų žodynas

„Book & Claim“

„Book & Claim“ yra sertifikatų prekybos sistema, skirta tvariam palmių (branduolių) aliejui. Gamintojai parduoda tvariai pagaminto palmių (branduolių) aliejaus sertifikatus. Šis palmių (branduolių) aliejus vėliau maišomas su įprastiniu palmių (branduolių) aliejumi ir toliau perdirbamas. Jei vertės grandinės pabaigoje esančios įmonės naudoja įprastiniu būdu pagamintą palmių (branduolių) aliejų, jos gali nusipirkti sertifikatus už naudojamo nesertifikuoto palmių (branduolių) aliejaus kiekį. Taip užtikrinama, kad galutiniam produktui naudotam įprastiniam palmių (branduolių) aliejui pagaminti buvo pagamintas lygiavertis sertifikuoto palmių (branduolių) aliejaus kiekis. Galutiniam produkte neturi būti sertifikuoto palmių (branduolių) aliejaus.¹³

CO₂

Natūrali oro sudedamoji dalis ir viena svarbiausių šiltnamio efekta sukeliančių dujų, turinti lemiamą funkciją mūsų klimatui: CO₂ absorbuoja dalį į kosmosą išmetamos šilumos ir spinduliuoja ją atgal į Žemę. Šis natūralus šiltnamio efektas lemia mūsų vidutinės klimato juostos klimatą. CO₂ į atmosferą patenka deginant iškastinį kurą ir energijos išteklius, pvz., elektros energijos gamybos ir logistikos procesuose.¹⁴

„Identity Preserved“

„Identity Preserved“ atveju atliekamas fizinis sertifikuoti ir įprastinio palmių (branduolių) aliejaus atskyrimas. Nuo atskyrimo jis skiriasi tuo, kad sertifikuotas palmių (branduolių) aliejus gaunamas tik iš vienos (didelės) plantacijos. Tai reiškia, kad sertifikuoti produktai jokiam etape nemaišomi su palmių (branduolių) aliejumi iš kitų plantacijų. Todėl kilmės vietoje atliekamas griežtas atskyrimas pagal aliejaus spaudyklas.¹⁵

Handelsmodell (Prekybos modelis)

Sertifikuotų žaliavų, pvz., palmių (branduolių) aliejaus, skirstymas į tipologijas. Prekybos modeliams taikomi skirtingi reikalavimai, susiję su žaliavos atsekamumu iki plantacijų ir fiziniu sertifikuotos žaliavos kiekiu faktiškai esančiu galutiniam produkte. Išskiriami modeliai „Book & Claim“, „Mass Balance“, „Segregated“ ir „Identity Preserved“.¹⁶

„Mass Balance“

Pagal masių balanso modelį sertifikuotas palmių aliejus (branduolių) aliejus maišomas su įprastiniu palmių (branduolių) aliejumi, pvz., lauke, aliejaus spaudyklose, rafinavimo įmonėse arba kroviniuose laivuose, ir siūlomas rinkai. Pagal šį modelį kiekviename vėlesniame vertės grandinės etape gali būti parduodamas tik toks pat sertifikuoto palmių (branduolių) aliejaus kiekis, įsigytas vertės grandinės pradžioje. Tai labai svarbu, nes sertifikuotas palmių (branduolių) aliejus maišomas su įprastiniu palmių (branduolių) aliejumi. Iki pat galutinio produkto turi būti užtikrinta, kad įsigytas sertifikuoto palmių (branduolių) aliejaus kiekis būtų parduodamas tik vieną kartą ir kad sertifikuoto palmių (branduolių) aliejaus kiekis išliktų pastovus visoje vertės grandinėje.¹⁷

Metanas

Šiltnamio efekta sukeliančios dujos yra 20–30 kartų kenksmingesnės aplinkai nei atitinkamas anglies dioksido (CO₂) kiekis. Metano dujų kiekis atmosferoje yra mažesnis nei CO₂. Didžiausi metano susidarymo šaltiniai yra namų ūkių sąvartynai, ryžių laukai ir galvijų skrandžiai. Metano dujų taip pat yra amžinajame įšale Sibire ir Švedijoje bei jūros dugne. Dėl visuotinio atšilimo gali išsiskirti dideli šių dujų kiekiai, o tai labai pagreitintų šiltnamio efekta.¹⁸

Kosmetika ir greito naudojimo ne maisto prekės („Near Food“)

Kosmetika, plovikliai, valymo priemonės, naminių gyvūnų ėdalas, popierius, plėvelės, higienos produktai, tabakas, namų apyvokos reikmenys (baterijos, anglis, žvakės, žiebtuvėliai, tepalai, krešiai)

¹³ Forumas „Tvarus palmių aliejus“: Prekybos modeliai, OL

¹⁴ Encyclopedia Britannica: Carbon Dioxide, 2021.

¹⁵ Forumas „Tvarus palmių aliejus“: Prekybos modeliai, OL

¹⁶ Forumas „Tvarus palmių aliejus“: Prekybos modeliai, OL

¹⁷ Forumas „Tvarus palmių aliejus“: Prekybos modeliai, OL

¹⁸ Stanford University: Methane and climate change, 2021.

Ne maisto prekės	Tekstilė ir aparatinė įranga
Ekosistema	Gyvų organizmų (mikroorganizmų, augalų, grybų, gyvūnų, žmonių) tarpusavio ryšiai (biocenozė) ir tam tikro dydžio buveinė (biotopas) (pvz., ežeras, miškas, koralinis rifas). ¹⁹
Palmių aliejus	Palmių aliejus gaunamas iš geltonos arba oranžinės spalvos alyvpalmių vaisių minkštimo. Neapdorotas palmių aliejus išgaunamas spaudžiant vaisius, o vėliau perdirbamas rafinavimo įmonėse ir naudojamas toliau. Alyvpalmių aliejus naudojamas margariniui, pusgaminiams, kepiniams ir konditerijos gaminiams gaminti. Alyvpalmių aliejus taip pat naudojamas žvakėms, kosmetikai ir valymo priemonėms gaminti. ²⁰
Palmių branduolių aliejus	Baltas ir geltonas palmių (branduolių) aliejus išgaunamas iš riebios alyvpalmių vaisių sėklos. Iš išspausių alyvpalmių vaisių gaunamos sėklos, kurios vėliau džiovinamos. Aliejus iš branduolių išgaunamas aliejaus spaudykloje, malant ir spaudžiant branduolius karštyje. Palmių (branduolių) aliejus daugiausia naudojamas chemijos, kosmetikos ir valymo priemonėse. ²¹
Palmių (branduolių) aliejaus dariniai	Produktai, pagaminti sudėtingais cheminiais procesais, toliau apdorojami po frakcionavimo. Jie daugiausia naudojami kaip paviršinio aktyvumo medžiagos arba emulsikliai kosmetikoje, plovikliuose ir valymo priemonėse. ²²

¹⁹ National Geographic: Ecosystem, 2022.

²⁰ Forumas „Tvarus palmių aliejus“: What is palm oil? OL

²¹ Forumas „Tvarus palmių aliejus“: What is palm oil? OL

²² Forumas „Tvarus palmių aliejus“: What is palm oil? OL

Palmių (branduolių) aliejaus frakcijos Rafinuoto palmių (branduolių) aliejaus dalys, atskirtos aušinant, kristalizuojant ir filtruojant. Kietosios frakcijos vadinamos stearinais, o skystosios – oleinais. Jos naudojamos maisto, kosmetikos ir ploviklių pramonėje.²³

IUCN Raudonoji nykstančių rūšių knyga Šis sąrašas laikomas išsamiausiu ir objektyviausiu pasauliniu metodu, pagal kurį vertinama augalų ir gyvūnų rūšių apsaugos būklė.²⁴

„Segregated“ Segregacija – tai fizinis sertifikuoto ir įprastinio palmių (branduolių) aliejaus tiekimo grandinės atskyrimas. Sertifikuoto palmių (branduolių) aliejaus pirkėjai gali būti tikri, kad tiekiamas palmių (branduolių) aliejaus produktas yra iš tvaresnio gamybos šaltinio ir nėra vienoje vertės grandinės vietoje nėra sumaišytas su įprastiniu palmių (branduolių) aliejumi. Sertifikuotas palmių aliejus iš skirtingų aliejaus spaudyklų gali būti sumaišytas kilmės vietoje.²⁵

Šiltnamio efektą sukeliančios dujos Dujiniai atmosferos komponentai, įskaitant anglies dioksidą (CO₂), metaną (CH₄), azoto suboksidą (N₂O) ir hidrofluorangliavandenilius. Tam tikras šių dujų kiekis atmosferoje sukelia natūralų šiltnamio efektą, o kartu ir palankias gyvenimo sąlygas Žemėje. Tačiau kai jų koncentracija tampa per didelė – dėl žmonių veiklos susidariusių šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo – Žemė įkaista.²⁶

²³ Forumas „Tvarus palmių aliejus“: What is palm oil, OL

²⁴ IUCN: Alyvpalmių aliejus ir biologinė įvairovė, 2018.

²⁵ Forumas „Tvarus palmių aliejus“: Prekybos modeliai, OL

²⁶ Encyclopedia Britannica: Greenhouse Gas, 2022.

Šaltiniai ir nuorodos

Šaltiniai ir nuorodos

Amnesty international:

The great palm oil scandal, 2016

<https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/05/ASA2152432016ENGLISH.pdf>

(Versija: 2023-05-04)

Earthworm:

Insights into recruitment costs and practices [...], 2019.

<https://www.earthworm.org/uploads/files/recruitment-practices-malaysia-2019.pdf>

(Versija: 2023-05-04)

Encyclopedia Britannica:

Carbon Dioxide, 2022.

<https://www.britannica.com/science/carbon-dioxide>

(Versija: 2021-11-11)

Encyclopedia Britannica:

Greenhouse Gas, 2022.

<https://www.britannica.com/science/greenhouse-gas>

(Versija: 2021-11-11)

Sąžininga prekyba:

Sąžininga prekyba alyvpalmių aliejumi, leidimo metai nenurodyti

<https://www.fairtrade.de/index.php/mID/1.3.2/lan/de>

(Versija: 2023-05-04)

Forumas „Tvarus palmių aliejus“:

Prekybos modeliai, leidimo metai nenurodyti

[Palmių aliejaus prekybos galimybės \(forumpalmoel.org\)](https://www.forumpalmoel.org/)

(Versija: 2023-05-04)

Forumas „Tvarus palmių aliejus“:

What is palm oil, leidimo metai nenurodyti

<https://www.forumpalmoel.org/what-is-palm-oil>

(Versija: 2023-05-04)

„Greenpeace“:

palm oil, leidimo metai nenurodyti

<https://www.greenpeace.org.uk/challenges/palm-oil/>

(Versija: 2023-05-04)

IISD (International Institute for Sustainable Development):

Global Market Report: Palm Oil, 2019

[Global Market Report: Palm Oil \(iisd.org\)](https://www.iisd.org/publications/global-market-report-palm-oil)

(Versija: 2021-11-15)

IUCN, Alyvpalmių aliejus ir biologinė įvairovė:

Alyvpalmių aliejus ir biologinė įvairovė, 2018

<https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/2018-027-En.pdf>

(Versija: 2021-11-11)

„National Geographic“:

Ecosystem, 2022

<https://education.nationalgeographic.org/resource/ecosystem>

(Versija: 2021-11-15)

Stanford University:

Methane and climate change, 2021

<https://earth.stanford.edu/news/methane-and-climate-change>

(Versija: 2021-11-15)

USDA (United States Department of Agriculture):

Palm Oil Explorer, 2021

<https://ipad.fas.usda.gov/cropexplorer/cropview/commodityView.aspx?cropid=4243000>

(Versija: 2021-11-15)

Pasaulio ekonomikos forumas:

Miškai, maisto sistemos ir pragyvenimo šaltiniai, 2021

[WEF Forests Food Systems and Livelihoods 2021.pdf \(weforum.org\)](#)

(Versija: 2023-05-04)

WWF:

8 things to know about palm oil, be leidimo metų

<https://www.wwf.org.uk/updates/8-things-know-about-palm-oil>

(Versija: 2021-11-15)

WWF:

Aliejaus pėdsakais, 2016

<https://www.wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/Landwirtschaft/WWF-Studie-Auf-der-%C3%96lspur.pdf>

(Versija: 2021-11-15)

Iliustracijų šaltiniai

Viršelio nuotrauka

voddol, stock.adobe.com

8 puslapis

t4nkyong, stock.adobe.com

12 puslapis

whitcomberd, stock.adobe.com

17 puslapis

MERCURY studio, stock.adobe.com

Kontaktai

„Lidl Lietuva“
Viršuliškių skg. 34
Vilnius

Daugiau informacijos apie ĮSA

<https://www.lidl.lt/>
<https://imone.lidl.lt/>

Pranešimas apie autorių teises

Šio dokumento turinys (tekstai, grafikai, nuotraukos, logotipai ir kt.) bei pats dokumentas yra saugomi autorių teisių. Be raštiško „Lidl“ sutikimo šis dokumentas ir / arba jo turinys negali būti perduodamas, keičiamas, platinamas, verčiamas arba kopijuojamas.

Pastaba dėl giminės

Kad būtų lengviau skaityti, šiame leidinyje naudojami vyriškos giminės įvardžiai. Atitinkami žodžiai nediskriminuojant galioja visoms giminėms. Sutrumpinta kalbos forma pasirinkta tik redakciniais tikslais ir neapima jokio vertinimo.

© „Lidl Lietuva“